

Agenda Underlag - Rapporteringsystem

Bakgrund

Ett av LiU:s prioriterade vägval år 2021-2023 är att utveckla LiU:s värdegrundsarbete. Vi tror att en viktig del av utvecklingsarbetet för värdegrunden är att skapa en trygghet för såväl studenter som medarbetare. Det kan göras genom skapa en möjlighet att rapportera incidenter som går emot LiUs hederskodex och Likavillkorsarbete. Utöver det så håller Likavillkorsorganisationen på att omstruktureras och därför ser vi att ett rapporteringssystem skulle därmed kunna involveras och bli en del av denna process. Ett pedagogiskt och säkert inrapporteringsystem, som dessutom kan ge uppgiftslämnaren chans till att vara anonym, kan bidra till att mörkertalet minskar och LiU blir ett tryggare universitet för alla.

Enligt studentkårerna har väldigt lite hänt efter de uppmärksammade rörelserna; #metoo och #akademiupproret. Vi har nästintill inga inrapporterade fall av studentärenden som rör sexuella trakasserier under de senaste åren. Att detta skulle bero på att sexuella trakasserier inte förekommer på universitetet kan inte stämma. Om det är något som upproren från 2017 har visat så är det att oacceptabla händelser sker i hela samhället och att universitetsvärlden inte är skonad från det.

Vi har valt att titta på LiU:s studentundersökning från 2017 och studentkårernas egna välmåendeenkät (LivsLUST) som skickades ut våren 2019 för att konkretisera problembilden.

I studentundersökningen 2017 har 73% angett att de inte vet att de kan vända sig till Lika Villkor för rådgivning om de blir utsatta för negativ särbehandling, trakasserier och mobbning. Det innebär att av de cirka 7 000 studenter som svarade så var det ungefär 5 000 som inte kände till universitets rapporteringsväg. Att så många studenter inte är medvetna om den rapporteringsväg som finns ser vi som mycket problematiskt.

I LivsLUST 2019 var det ca 11% av de 2 233 respondenterna som svarade att de hade upplevt sexuella trakasserier på universitetet. Det var alltså 245 studenter som uppgav att de har blivit utsatta för blickar, kommentarer eller fysisk beröring som upplevts som sexuellt kränkande under sin tid på universitetet. De flesta angav att händelsen varken har anmälts till polisen eller inrapporterats till någon instans på LiU. En försvinnande del av fallen, mindre än 2%, rapporterades in på något sätt. I fritextsvaren framkom det att trakasserierna skedde bland annat i samband med fest, under VFU eller vid undervisningsmoment där handlingen utfördes av lärare eller examinator.

Vi anser att siffrorna talar för sig själva. De insatser som görs just nu gällande trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling är inte tillräckliga. Fortsättningsvis drar vi slutsatsen att den underrapportering som vi upplever beror på okunskap kring hur man ska gå tillväga. Slutligen tror vi även att det kan bero på en rädsla att rapportera och en tystnadskultur.

Den nuvarande hanteringsordningen på LiU utgår från att olika företeelser ska hanteras så

lokalt som möjligt. I många fall kan det vara bra att problem behandlas av den närmaste chefen. Samtidigt kan det även förekomma att den närmaste chefen är sedan tidigare emotionellt involverad och kan därmed inte vara objektiv i ärendet. Det finns även en vikt i att LiU centralt är medvetna om vilka företeelser som förekommer på universitetet och att gedigen statistik kan föras.

LiU:s internrevision pekade 2019 på att visselblåsarrutinen vid universitetet behöver utvecklas och en av bristerna ansågs vara en låg medvetenhet bland medarbetare kring den befintliga visselblåsarprocessen ([Internrevisionsrapport – LiUs förmåga att förebygga, upptäcka och hantera oegentligheter, s 8](#)). Det får oss att undra om LiU inte lyckas förmedla hur medarbetare ska kunna anmäla oegentligheter inom verksamheten, hur ska då studenter, utan en djupgående introduktion till universitetets funktioner, veta hur de ska gå tillväga till att rapportera andra känsliga incidenter?

Oegentligheter och trakasserier är två skilda företeelser men vi tror att ett rapporteringssystem för alla former av olämpligt beteende underlättar för både studenter och medarbetare. Målsättningen bör vara "En väg in" för all rapportering av händelser som bryter mot den gemensamma värdegrunden och ett sätt att identifiera toxiska miljöer för att kunna sätta in lämpliga insatser.

Vi ser att det finns många andra universitet och högskolor som redan tagit steget och infört ett rapporteringssystem med möjlighet till anonymitet. I Statskontorets rapport [Visselblåsarfunktioner i staten \(2016\)](#) uppger 7 av 18 universitet och högskolor att de har infört en omfattande visselblåsarfunktion. I nuläget är det bland annat; Örebro universitet, Karolinska Institutet, Mittuniversitetet och Chalmers Tekniska Högskola som har ett tydligt rapporteringssystem.

Den modell som vi känner att LiU borde följa är en blandning av Mittuniversitetet och Chalmers. Mittuniversitetet ger ett enkelt sätt att rapportera ärenden med en viss möjlighet till anonymitet samtidigt som man alltid kan upprätthålla kontakt med anmälaren medan Chalmers modell är mer pedagogisk och enkel att följa. Att rapporteringssystemet ska vara pedagogiskt ser vi är av största vikt då det ska vara enkelt att rapportera och man bör vara väl införstådd i vad en rapportering kan leda till.

Om anonymitet är möjlig så bör det vara en informerad anonymitet. Det måste vara tydligt för den som väljer att rapportera anonymt att en sådan rapportering endast kan leda till generella åtgärder samt bidra till universitetets kännedom om företeelsen. Vi ser att det är viktigt att alla händelser som inträffar kommer till LiUs kännedom för att universitetet ska kunna identifiera miljöer med toxiska kulturer och eventuellt sätta in förebyggande åtgärder.

Vid kontakt med Chalmers Tekniska Högskola, samt Mittuniversitetet uppger dem inga problem med missbruk vid anonym rapportering där rapporterna skulle vara av missnöjekaraktär. Baserat på de svar vi har fått ser vi därför inte att det här skulle vara ett stort problem på LiU, även om det i dagsläget finns problematik i EvaliUate.

Genom att titta på [Mittuniversitetet](#) kan vi även se hur informationen om att rapporten blir en offentlig handling kan på ett pedagogiskt sätt delges till den som väljer att rapportera. Finns det en tydlig information kring vad som gäller vid offentliga handlingar ser vi inte

offentlighetsprincipen som ett hinder för att införa ett rapporteringssystem.

Det finns olika sätt för att lansera ett rapporteringssystem. Det går antingen att göra det in-house eller upphandla systemet hos en extern aktör, där den första lösningen kan bli mer kostnadseffektiv. Gällande kostnaden vid en extern upphandling så vet vi att företaget [Tutum](#) erbjuder den lösning som Chalmers Tekniska Högskola för närvarande använder för en lanseringsavgift på 20.000kr och en månadskostnad på 1250kr.

Slutligen tror vi att införandet av ett rapporteringssystem för olika företeelser och oegentligheter kommer modernisera det system vi har på LiU idag. Eftersom Linköpings universitet strävar efter att vara ett universitet i framkant som vågar att "tänka om" så ser vi det här som ett steg i rätt riktning.

Därför vill vi

- att universitetet inför ett rapporteringssystem
- att rapporteringssystemet ska ha möjlighet till anonymitet
- att rapporteringssystemet ska vara enkelt och pedagogiskt att använda
- att rapporteringssystemet ska rikta sig till både medarbetare, doktorander och studenter
- att rapporteringssystemet ska skötas centralt på LiU